

Les connexions entre les literatures catalana i sèrbia

por Pau Bori

Les connexions entre les literatures catalana i sèrbia no són pas profuses, tot i els sorprenents paral·lelismes històrics i els esforços fets pels traductors en els darrers anys. Josep Carner va ser el primer en traduir una peça literària sèrbia al català.

La literatura sèrbia —com la catalana— es podria dividir en tres grans períodes: l'esplendor medieval, uns segles obscurs causats per la situació política i, finalment, una fecunda època contemporània.

Del període medieval serbi, en destaquen les grans cròniques i poemes dels caps de l'Estat i de l'Església. Durant els més de quatre segles d'ocupació otomana, l'única literatura possible fou l'oral. En aquella època, sorgiren milers de poemes i poemets —des de la poesia èpica a l'amorosa, passant per la còmica i l'eròtica—, contes, anècdotes i proverbis, transmesos de boca en boca, generació rere generació. Bona part de tot el material fou recollit en el segle XIX pel folklorista i lingüista Vuk Karadžić, el geni que va normativitzar la llengua sèrbia. Les seves compilacions van tenir una recepció excel·lent i immediata a Europa, amb traduccions de Goethe a l'alemany, Lamartine al francès, Walter Scott a l'anglès i Puixkin al rus.

L'infant Josep Carner també va sentir curiositat per la rica tradició oral balcànica. El 1896 apareixia a la revista *L'Aureneta* la traducció d'una poesia popular sèrbia, «La nina i el peix», elaborada segurament a partir d'una versió espanyola del poema. Un segle després, el 2009, sortia la primera traducció directa de literatura popular sèrbia: l'antologia de relats *El destí i altres contes dels Balcans*.

En les dues últimes dècades, la literatura catalana ha incorporat obres d'alguns dels grans escriptors serbis del segle XX, com ara el Premi Nobel Ivo Andrić, l'autor de culte Danilo Kiš, el controvertit Milorad Pavić o el genial dramaturg Dušan Kovačević. Els amants d'aquests escriptors, però, no han pogut gaudir gaire dels seus llibres en català perquè només comptem amb una sola traducció de cadascun dels autors.

D'altra banda, la recepció de la literatura catalana a Sèrbia ha pres embranzida aquests darrers anys amb traduccions de Rodoreda, Moncada, Anglada, Barbal i Monzó. Les editorials de Belgrad ja havien publicat amb anterioritat versions de Lull, Villalonga, Bonet, Pla o de poesia catalana del segle XX, però una nova fornada de traductors serbis augura una rebuda encara més àmplia de la nostra literatura.

També als Països Catalans tot fa cridar a l'optimisme. La revista *Pèl Capell* ha publicat la primavera

de 2010 un número especial bilingüe dedicat a la poesia sèrbia contemporània. Un tastet que tant de bo faci obrir la gana al públic lector i al món editorial catalans per descobrir un panorama literari molt ric i variat, insòlit i alhora proper.